

ŠTA BI TREBAO BITI NAŠ PRIORITET

Zahvalnost pripada Allahu, dž.š., i neka je salavat i selam na našeg miljenika i Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s.

Svakog dana, svakog časa i minuta, pravimo određene izbore i time utičemo na svoju sadašnjost i budućnost. Svaki izbor ima svoju cijenu.

Allah Uzvišeni u svojoj mudroj Knjizi kaže:

وما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ [٥١:٥٦]

“Džinne i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.” (Ad-Darijat, 56)

Sukladno ovom ajetu pokušaćemo u ovoj hutbi, makar djelimično, odgovoriti na pitanje: *Šta bi trebale biti neke od naših najvažnijih stvari u životu?*

Ovo je pitanje na koje bi svaki čovjek samom sebi trebao da odgovori, ali krajnje iskreno.

Razmislite dobro prije nego što riječima kažete: *"Naravno da znam! To je moja vjera, moja porodica, zdravlje, obrazovanje...!"*

Da li se uvijek ponašamo u skladu sa onim što govorimo? Da li nam je prioritet na papiru istinski prioritet i u životu? Čini se da to nije slučaj.

Često ono što je najvažnije ne stavljamo na prvo mjesto. Zašto?

Vjerovatno zato što najčešće nismo dovoljno svjesni onoga što je najvažnije ili zato što smo nestabilni, nedovoljno odlučni ili lijeni, te smo skloni činiti ono što je manje bitno, a zapostavljati ono što je važno.

Vrijeme je da o ovim stvarima temeljito razmislimo i donesemo prave odluke.

Svaki čovjek ima mnoštvo obaveza, dužnosti, želja i prohtjeva, onoga što voli i onoga što ne voli. U svemu tome on se izgubi. Veoma je bitno da čovjek zna šta je njegov prioritet u životu, kao i da zna šta je za njega najvažnije u njegovoj vjeri. Često težimo ispunjavanju ciljeva koji nisu naši, koje smo pokupili negdje, npr. kroz proces obrazovanja ili ponašanja koji nam se nude. Naša vjera je satkana od prioriteta i potrebno je znati i razumjeti stvari po njihovoj važnosti. Znati koja djela imaju prednost nad drugima, koja donose veći sevap i u kojima je veći hajr.

Jedne prilike Abdullah ibn Meš'ud je došao Božijem Poslaniku s.a.v.s., i pitao ga: *"Koje je djelo Allahu najdraže?"* Poslanik je odgovorio: **"Klanjanje namaza na vrijeme"**. *"Koje zatim?"*, upitao je. **"Dobročinstvo prema roditeljima"**, odgovorio je. *"A koje zatim?"*, ponovo je upitao. **"Džihad na Allahovom putu"**, odgovorio je Poslanik a.s. (Muttefekun alejhi)

Ovaj ashab, kao i mnogi drugi, želio je da zna koje djelo je kod Allaha najvažnije i Njemu najdraže kako bi mu mogao posvetiti dužnu pažnju shodno njegovom značaju.

Ljudi u današnje doba postavljaju različite stvari kao najvažnije u svojim životima, mada često one znaju biti daleko od onoga što islam nalaže. Mjera te važnosti je bitno narušena, kako u vjeri, tako i u svakodnevnom životu. Novac, zdravlje, kuća, auto,... sve ovo stoji, i svemu ovome treba težiti, ali ni jedna od ovih stvari ne smije biti naš prioritet. Rijetko ćemo čuti čovjeka da kaže: *"Moj prioritet u životu je biti pokoran Allahu dž.š."* A vjerovati u Allaha i biti Mu pokoran bi morao biti **osnovni prioritet naših života**. To je prioritet svih prioriteta. Shodno njemu bi trebali usmjeravati svoje živote i redati ostale stvari po važnosti. Sve drugo dolazi na svoje mjesto ako vjeru u Boga stavimo na prvo mjesto. Tada On obećava da će nam pomoći u ostalim životnim područjima. Bez Boga sav naš trud na drugim područjima pada u vodu. Pokornost Allahu se ispoljava putem vršenja propisanih ibadeta. Onaj ko ih ne izvršava, taj ne ostvaruje onaj cilj zbog kojeg je stvoren, a koji je spomenut u ajetu sa početka hutbe.

Nema sumnje da su najvažnije stvari muslimana, od vremena poslanstva Muhammeda, a.s., pa do Sudnjeg dana, iste i neće se promijeniti prolaskom vremena. Neke od njih, kada su u pitanju ibadeti, sadržane su u riječima Poslanika, a.s, Mu'azu b. Džebele kada ga je poslao u Jemen:

"Neka prvo u što ćeš ih pozivati bude ibadet (obožavanje Allaha i nikoga drugog), a kada spoznaju Allaha, obavijestit ćeš ih da im je Allah naredio pet namaza u toku dana i noći. Nakon što počnu klanjati, obavijestit ćeš ih da im je Allah naredio zekat koji se uzima od njihovih bogataša i daje siromasima. A ako ti se pokore u tome, uzmi od njih zekat i ne uzimaj najdragocjeniji (najkvalitetniji) imetak!" (Muslim)

Poslije vjerovanja i pokornosti Uzvišenom Allahu potrebno je **što temeljitije naučiti svoju vjeru** i sprovesti u praksu ono što smo naučili.

Veoma je bitno da čovjek zna šta mu njegova vjera nalaže, a šta mu zabranjuje da ne bi lutao, gubio se i tražio odgovore na onim mjestima gdje ih neće naći.

Koliko ima stvari koje ne znamo? A najgore od svega je kada ne želimo da saznamo ili pitamo. Koliko je, opet, stvari za koje znamo da su naredene, ali ih mi ne činimo ili su zabranjene ali ih opet činimo?

Bez poznavanja naše vjere nećemo znati šta je ispravno, a šta pogrešno, šta se smije, a šta ne smije činiti. Kaže Božiji Poslanik s.a.v.s.: **مَنْ يَرِدِ اللَّهَ بِهِ خَيْرًا يَفْقَهُهُ فِي الدِّينِ**

"Onome kome Allah želi dobro da mu da razumije vjeru." (Buharija i Muslim)

A halifa Omer bin Abdul-Aziz je rekao: *"Ko radi bez znanja, veće je ono što upropasti od onoga što ispravno učini."*

Vrlo važna stvar za svakog od nas **jeste sačuvati sebe i svoju porodicu u vjeri.**

Uzvišeni Allah kaže: **"O vjernici čuvajte sebe i svoje porodice od vatre..."** (At-Tahrim, 6)

Porodica je radost u kojoj nalazimo smiraj za dušu i sreću u životu.

Sačuvati porodicu je, doista, teško. Imamo žive primjere među nama onih koji to nisu uspjeli. Naći ćemo neku našu omladinu, pa čak i djecu koja piju alkohol, koriste drogu i čine druge ružne stvari. Porodica je nešto veoma bitno za nas muslimane, jer zdrava porodica znači i zdrav džemat, a ujedno i zdrav ummet. Borimo se da kod sebe, svojih roditelja, braće i sestara usadimo ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, ljubav prema svojoj vjeri, i ljubav prema ummetu kojem pripadamo.

Islam je vjera zajednice, te se pred svakog od nas postavlja stalni zadatak njenog **čuvanja, jačanja i unapređivanja.** Džemat je temelj koji nam donosi sigurnost i mir. On nam osigurava pravo na život, vjeru, slobodu, imetak i čast. Džemat nas podsjeća na obaveze prema ljudima i uči nas milosti, solidarnosti i pravdi. Od temeljnih stvari i osnovnih ciljeva naše vjere je zajedništvo muslimana. Na to upućuju mnogi kur'anski ajeti. Allah, dž.š. kaže:

"Svi se čvrsto Allahovog užeta držite i ne razjedinjujte se." (Ali Imran, 103)

Mnoštvo je Poslanikovih, a.s., poruka o džematu, njegovoj važnosti i značaju, neophodnosti da se muslimani drže džemata, zajedništva i džamije. Ti hadisi usmjeravaju muslimane kakav bi odnos trebalo da imaju kada je u pitanju džemat. Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Držite se džemata, a čuvajte se razilaženja, zaista je šejtan sa jednim, a od dvojice je dalji. Ko hoće sredinu Dženneta neka se drži džemata..." (Tirmizi)

Ovo su bile samo neke od stvari o kojima trebamo povesti računa i dati im dužnu pažnju. Općepoznato je da niko neće moći ostvariti sve svoje želje, zamisli i nadanja. S toga je veoma bitno voditi računa o vremenu koje nam je preostalo i kojeg je svakog trenutka sve manje.

Poslanik a.s. nas je podstakao da koristimo vrijeme kako bismo ostvarili dobit prije nego nam vrijeme to oduzme. On je rekao: **"Iskoristite pet stvari prije drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogatstvo prije siromaštva."** (Hakim)

Potrebno je vrijeme što prije uskladiti sa svrhom života i u njemu učiniti što je moguće više.

Svakodnevno smo izloženi mnoštvu sporednih stvari koje nas odvlače od onih najvažnijih. Odvajajući vrijeme da zastanemo i da se preispitamo, može nam pomoći da obnovimo energiju i stvari posložimo na pravi način. Ako ne znamo gdje želimo stići, vrlo je vjerovatno da ćemo, može

se kazati, sjesti u pogrešan autobus. A ako sjedneš u pogrešan autobus, svaka naredna stanica ti je pogrešna. Zato, ne žrtvuj ono što je više za ono što je niže! Znaj da čineći ono što si i do sada činio, živjećeš onako kako si i do sada živio. Napravi važan izbor - izaberi uspjeh! Napravi plan i poredaj stvari po važnosti!

Molimo Allaha, dž.š., da nas učvrsti u vjerovanju i uputi na ono što je najbolje za nas na ovom i budućem svijetu. Amin!

Recenzija - Mensud ef. Đulović

Hvala Allahu, dž.š., i neka je salavat i selam na Allahova Poslanika, Muhammeda, a.s., na njegovu porodicu i ashabe.

Ako bismo hutbu: «ŠTA BI TREBAO BITI NAŠ PRIORITET», sagledali iz istog ugla aktuelnosti, čije uvjete sam spomenuo govoreći o prošloj hutbi, onda bih mogao reći da se ni ovaj autor ne drži teme cijelo vrijeme i da nije uspio cijelu hutbu uvezati u jedinstvenu logičku cjelinu.

Hutba počinje zahvalom Allahu, dž.š., i salavatom na Poslanika, a.s., što je dobro i pohvalno. Hatib je dobro ocijenio i promislilo da prioritet, što je tema njegove hutbe, ima usku vezu sa izborom, te je hutbu u uvodu otpočeo govorom o izboru. Međutim, mislim da se ajet: *Džinne i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.* – ne uklapa u ovaj početak hutbe i bilo je bolje da je on naveden nešto kasnije.

Umjesto ovog ajeta, bilo je bolje da se malo zadržao na samoj riječi *izbor* (HIJEREH) i na njenom značenju u arapskom jeziku, te da je pokušao pronaći neki drugi ajet ili hadis u kojem se koristi ovaj termin.

Hatib dobro primjećuje da je pitanje izbora u životu personalno pitanje na koje odgovor sebi treba dati svako ponaosob. Ljudi imaju različite prioritete, i to je životna činjenica koju treba uvažavati i poštovati.

Pojmovi *izbora* i *prioriteta* su trebali biti glavni termini hutbe koje je trebalo bolje objasniti. Ovo je bila odlična prilika da se slušateljstvu naglasi da je islam vjera koja čovjeku ostavlja izbor, ali ga poziva i na odgovornost za izbor, kao i da u islamu postoje stvari oko kojih vjernici nemaju pravo izbora, a to su farzovi, ono što su Allah dž.š. i Poslanik,

a.s., naredili. Tu bi trebalo navesti ajet iz sure El-Ahzab, koji govori o tome.

Izuzev ovoga, život vjernika je, od rođenja do smrti, izbor, za koji će biti pitan, te sukladno njemu nagrađen ili kažnjen. Tu se trebalo zadržati i pojasniti šta znači u običnim životnim situacijama napraviti pravi izbor, i koji su to prioritete koji će nam pomoći da u izboru ne pogriješimo.

Hadis Muhammeda a.s. u kojem on odgovara na pitanje koje je djelo Allahu najdraže, ovdje je bio pogrešan izbor. Njime je hatib bitno skratio pojam ibadeta u islamu, te polje ibadeta ograničio isključivo na tjelesne ibadete muslimana. Čak u jednom dijelu hutbe to i kaže a u drugom spominje da kuća, zdravlje, novac,... ne smiju biti prioritete muslimana. Tako se stiče dojam da islam traži od muslimana da ostavi dunjaluk zarad ahireta, a to nije tačno. Hatib se više trebao usmjeriti na to da kroz hutbu pokaže i dokaže da islam nije protiv dunjalučkih prioriteta, sve dotle dok se oni ne suprotstavljaju vjeri i ahiretskom cilju. Trebao je više povesti računa o tome da kroz hutbu govori o sticanju i zdravlja i bogatstva i dunjaluka na islamski način, jer je to islamski prioritet. Nije pokornost Bogu isključiva kroz ibadete. Barem je to u islamu jasno.

Vidljivo je da hatib, u određenim dijelovima hutbe, doista briljira i donosi nam interesantne misli, i on sam pokušava da se izvuče iz ove zamke (dunjaluk-ahiret), međutim, u nju se svakim sljedećim citiranim hadisom vraća.

Izbor hadisa nije bio najbolji i zbog toga je hutba otišla u pogrešnom smijeru. Posljednji citirani hadis je: *Iskoristi pet stvari prije drugih pet*, je ustvari bio najbolji za ovu temu. Trebalo

ga je navesti puno ranije i više mu vremena posvetiti u analizi. On ustvari krije priču o razumijevanju prioriteta u islamu.

Prioritet muslimana jeste učenje i upoznavanje svoje vjere. Možda je bilo bolje da je ovaj dio hutbe o učenju išao prije priče o izboru prioriteta. To bi nekako imalo više logike.

Ostalo je nejasno zašto je hatib u jednom dijelu hutbe uveo priču o džematu i čuvanju džemata i zajedništva. To jeste prioritet u

islam, ali se ovdje ne uklapa i nije jasno zašto je ovdje spomenut.

Poruka: *Ne žrtvuj ono što je više za ono što je niže* - je dobra i završetak hutbe je efektan. Kratak, jasan i efikasan. Mislim da je hutba dobra, ali bi uz ove neke sitne ispravke bila još bolja, konkretnija i jasnija.

EKULU KAWLI HAZA WE
ESTAGFIRULLAHE LI WE LEKUM WE
SALLALLHU ALA MUHAMMEDIN WE
ALA ALIHI WE SAHBIHI WE SELLIM

Recenzija - Elvedin ef. Klisura

Davati svoj sud ili komentirati nečiju hutbu nije nimalo jednostavno, s obzirom da svaki džemat, a samim time i hatib ima svoje posebnosti koje su karakteristične za njih kao takve.

No, ipak postoje i neke zajedničke komponente koje svi mi hatibi koristimo obraćajući se ljudima petkom sa mimbera. U tom segmentu pokušat ću da dam svoje mišljenje o ovoj hutbi s ciljem da se postigne zajednički cilj, da ono što se govori sa mimbere ljudi što bolje shvate, upamte i primijene u svom životu.

Izbor same teme hatiba je veoma dobar, i u „moru“ aktivnosti čovjeka i njegovih poslova mora se znati kako postaviti i stepenovati stvari prema njihovoj važnosti za čovjeka.

Međutim, sami naslov hutbe prema mome mišljenju nije baš najbolje postavljen. Ako kažemo „Šta bi trebao biti naš prioritet“ onda to označava nešto što treba, ali i ne mora biti. Po mome mišljenju trebalo bi hutbu nasloviti: „Šta su naši prioriteti“ ili „Šta su prioriteti muslimana“ i slično, jer hatib u hutbi iznosi nekoliko prioriteta, ne samo jedan.

Ova formulacija „šta bi trebao“ u naslovu hutbe suštinski određuje stav, koji u slučaju vjerskih propisa mora biti jasno izražen.

Hatib, naime, citira 56. kur'anski ajet sure Ez-Zariyat: *Džinne i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju*, i upravo ovaj ajet ne dozvoljava naslov hutbe koji je gore naveden, jer je njime iskazan pravi prioritet jednog vjernika.

Na početku hutbe hatib, nakon citiranja ajeta, postavlja niz pitanja kojima želi da zainteresira slušaoce, ali mislim da je postavljanje mnogobrojnih pitanja, kao u ovom slučaju, preširoko, a još uz to hatib odmah i odgovara na njih, kada kaže: „Čini se da to nije slučaj“.

Smatram da je odmah iznesen prebrz zaključak, jer obično zaključak slijedi na kraju nakon iznošenja argumenata, tj. kur'anskih ajeta i Poslanikovih s.a.w.s. hadisa.

Ne kažem da zaključci ne stoje i da se nadaju kao konstatacije, ali su prerano izneseni.

U iznošenju ponašanja čovjeka koja hatib primjećuje i navodi postoje i neke nejasne formulacije, kako sa jezičke strane tako i suštinski, koje su nedorečene, kao npr.: „Često težimo ispunjavanju ciljeva koji nisu naši, koje smo pokupili negdje, npr. kroz proces obrazovanja ili ponašanja koji nam se nude“. Koji to ciljevi nisu naši, šta smo to „pokupili“ negdje, šta nam se to nudi, jeste nešto što nije jasno i precizno imenovano, to je apstraktan govor, jer ne znamo šta nam hatib hoće da kaže. Trebao bi te ciljeve jasno iznijeti jer očito nisu dobri dok ih on u negativnom kontekstu pominje.

Često se susrećemo sa Poslanikovim hadisima u kojima neki od ashaba pitaju Allahova Poslanika koja su djela najvrijednija da bi ih i oni radili, ali isto tako i Poslanikovi odgovori

su, kako možemo vidjeti iz tih hadisa, ne uvijek isti, nego shodno onome šta je najbolje za onoga koji pita. Dakle, ti odgovori od strane Poslanika s.a.w.s., i stepenovanje prioriteta za onoga koji pita su bili uvijek u skladu sa načelima naše vjere i obojeni islamskim moralnim principima, dok ovdje intencija hatiba jeste da se da prioritet vjerskom / trajnom dobru u odnosu na dunjalučko / prolazno, jer sam kaže: "Ljudi u današnje doba postavljaju različite stvari kao najvažnije u svojim životima, mada često one znaju biti daleko od onoga što islam nalaže". I danas, kada bi neko ko klanja pet vakata nama-za, daje zekat, a zapostavlja npr. rodbinske veze, pitao koji mu je prioritet, moglo bi mu se odgovoriti: jačanje rodbinskih veza, jer je tu zakazao u dužnostima, a ono što već čini – ustrajat će na tome.

Hatib je u ovoj hutbi postavio i predstavio prioritete sljedećim redoslijedom:

„Vjerovati u Allaha i biti Mu pokoran bi morao biti **osnovni prioritet naših života.**“

„Poslije vjerovanja i pokornosti Uzvišenom Allahu potrebno je **što temeljitije naučiti svoju vjeru** i sprovoditi u praksu ono što smo naučili.“

„Vrlo važna stvar za svakog od nas **jeste sačuvati sebe i svoju porodicu u vjeri.**“

“Islam je vjera zajednice, te se pred svakog od nas postavlja stalni zadatak njenog **čuvanja, jačanja i unapređivanja.**”

Ovdje vidimo šta je hatib htio da iskaže od prioriteta kroz ovu hutbu. Naravno, elab-oracija svakog od ovih načela može biti široka, dok je ovdje hatib u nekoliko rečenica nastojao da predstavi svaki od "odabranih" prioriteta, što ukazuje na kompleksnost pojma prioritet, i svaki od predstavljenih prioriteta sam za sebe može biti tema jedne hutbe, zato i naslov "Šta bi nam trebao biti prioritet" jeste neefikasan, jer ima još niz prioriteta koji su ništa manje važni od gore pobrojanih.

Na kraju hutbe hatib daje poruke u formi savjeta, tipa: "Znaj da čineći ono što si i do sada činio, živjećeš onako kako si i do sada živio. Napravi važan izbor – izaberi uspjeh! Napravi plan i poredaj stvari po važnosti!". Ovakve formulacije govore da hatib sebe nije uključio u hutbu-poruku i govori "nekome". Za mene su bolje formulacije u množini, tipa: "Napravimo važan izbor – izaberimo uspjeh", jer se time i on svrstava u džemat kome se obraća i postaje dio džemata / zajednice koju je tokom hutbe predstavio kao jedan od prioriteta.

Nadam se da će ova recenzija biti od koristi u našem obraćanju sa mimbera.

Summary

SECTION "MUALLIM'S HUTBA (SERMON)"

The New Muallim publishes *hutbas* (sermons) of active imams and *hatibs* (imams delivering the *hutba*). There are reviews along with the *hutbas*, so that together they make a whole. The reviews are written by those who listen to *hutbas*. The reviews are not intended to be valorizing; rather, they aim to improve upon the *hutba*, analyzing it as a public statement by an imam and critically evaluating the statement. The reviewers react at those aspects which they consider important for a *hutba* (its length, quality, message, presentation, literacy level, formulation, etc.).

الموجز

باب "خطبة المعلم"

تنشر مجلة «المعلم الجديد» خطب الجمعة لبعض الخطباء والأئمة، ويضم الباب – إلى جانب الخطبة – مراجعات تشكل مع الخطبة وحدة متكاملة. يكتب المراجعون أشخاص استمعوا للخطبة، وليس الهدف الأول منها تقديم تقييم للخطبة، إنما الهدف هو تحسين الخطبة من حيث كونها ممارسة علنية يقوم بها الإمام، وتقديم لحة نقدية عن تلك الممارسة. يناقش المراجعون الجوانب التي يرونها مهمة في الخطبة (طول الخطبة، رسالتها، أسلوب إلقائها، ترتيبها وبلغتها، الخ).